

РІД НАШ КРАСИЙ, РІД ПРЕКРАСИЙ!

ОТЧІЙ

ЧАСОПИС

РІК ЗАСНУВАННЯ
2002
ВЕРЕСЕНЬ
Число 7-9
(235-237)
КИЇВ 2021

Видання ГО "Товариство "Чернігівське земляцтво"

Шлях через терни

Над Україною золотіє осінь. Час продовжує свій відвічний колобiг, незважаючи на всілякі земні пристрасті, що часом крають людські серця до крові. Так було і в часи прадавні, так буде й у майбутньому.

Але якщо з минулим у нас все зрозуміло, то дні грядущі повиті суцільними тривогами й надіями. Україну, як і всю планету, не оминули коронавірусні атаки. Саме вони порушили звичний плін життя не тільки всього суспільства, а й кожного з нас. Жажіття лікарняних покоїв, брак медичних препаратів і символічна державна медицина, явно не розрахована на злиденну більшість, заморожені виробничі потужності й освітні заклади, близькі люди, що передчасно пішли за журавлями у вічний вирій – все це породило гнітючий страх і песимізм, зневіру у майбутньому. А занепад духу – це вже половина шляху до поразки.

А поряд із цим глобальним випробуванням чорною тінню стоїть нав'язана нам Москвою війна у степах Донбасу, стоїть відкраяний ласими на чуже Крим, поточена червою національної зради територія інших українських обшарів. Сім років триває це абсурдне братовбивство, гинуть кращі сини нашого багатостраждального народу. Після спокійного розпаду імперії таке могло тільки приснитися людині, що не знає історії вікових стосунків між вільним і довірливим українським людом і московськими азійськими корсарями, котрі століттями "прирізали" чужі землі на території від Балтики до Тихого океану, підступно проникали в найменші щілини європейської чи японської й китайської світобудови і перетворювали все на руїни. Не дай, Боже, опинитися в такому диктаторному "руському світі", де панує не благоденство високої культури й моралі, а сморід насилля та зверхності.

Не все гаразд і в нашій всенародній громаді. Створюється враження, що багато-

обіцяюча влада вкупі з масовими обивателями, яким не дорога честь великої держави Україна, звикли з війною, що за спинами воїнів-захисників можна витворювати свій окремий земний райок і зневажати чи не помічати навіть передчасно посивілих вдів, осиротілих дітей, тисяч військових інвалідів. Вони ж нікуди не діваються, генетичний фонд народу нещадно руйнується, вірус байдужості

нищить підвалини давньої княжої чи козацької честі.

Наше земляцтво роками попередніми системно плекало патріотичний волонтерський дух, підтримувало оборонців усіма можливими засобами. Досить згадати десятки акцій, проведених районними відділеннями, ветеранським та молодіжним осередками. На жаль, останній рік загальмував і нашу повсякденну роботу, прикра самоізоляція позбавила наших активістів можливості спілкування з воїнами, що лікуються в госпіталях, ветеранами локальної війни, які вимагають моральної підтримки й реабілітації, участі в масових патріотичних акціях. Без сумніву, життя підказало б і інші форми співробітництва з нашою армією, оскільки серед земляків є чимало тих молодих людей, котрим уже випало пережити жахи окопної війни. На жаль, мусимо обмежуватися хіба що спорадичними подіями, які надиктовує саме життя – адже час від часу повертаються з вічного походу й си-

ни Чернігівщини, щоб нагадувати про себе пам'ятниками на могилах та меморіальними дошками на фасадах шкіл. Не забувають про наших патріотів земляки й тоді, коли беруть участь у різноманітних акціях на теренах малої батьківщини.

Через вірусну пандемію ми змушені вперше за чверть століття відмовитися від загальних земляцьких зборів. Як і від традиційних зібрань районних відділень, хоча в цій царині нам доведеться пройти нелегкий шлях реформатування – адже завдяки новій адміністративній реформі Чернігівщина має тепер всього п'ять районів. Як відомо, цей процес досить нелегкий. На тлі відродження низових ОТГ, коли села відчули притік енергії через нове пряме фінансування, десятки давно усталених районних адміністративних центрів позбавилися управлінських структур, сотні спеціалістів зали-

шилися без звичної роботи. Цей процес проходить не безболісно, призводить до песимізму, який не допомагає побороти всезагальну кризу. Керівники земляцтва на чолі з його головою Рада В.Ткаченком провели низку зустрічей із керівництвом нових районів та головами ОТГ для налагодження співробітництва.

Але навіть при цьому ми намагаємося робити все, щоб животворні джерела життя нашої земляцької громади не замулилися. Продовжує роботу офіс земляцтва. Близьким часом побачить світ цікава, наповнена унікальними фотографіями книга-хроніка, присвячена 25-річчю ювілею земляцтва. Вона має стати ще одним документом нашого творчого життя.

Віриться, що шлях через сучасні терни приведе нас до нових звершень. Так записано в основних документах Товариства, так записано в небайдужих серцях земляків.

Рада ГО "Товариство
"Чернігівське земляцтво"

Зовсім інша була б річ, якби ми єдиними устами і єдиним серцем трудилися над пробудженням суспільно-національної свідомості України. П. КУЛІШ

БУДЕМО

На виконання Меморандуму про співпрацю органів влади і місцевого самоврядування Чернігівської області та ГО "Товариство "Чернігівське земляцтво", враховуючи рішення останнього засідання Ради Чернігівського земляцтва, у червні – серпні 2021 року голова Ради Віктор Ткаченко провів ряд зустрічей з головами громад та активом у 4 новостворених районах.

й надалі разом

Чернігів

Про налагодження співпраці йшлося на зустрічі, яка відбулася у Чернігівській райдержадміністрації. Були присутні голова РДА Василь Тройна, голова райради Микола Силенко, голови сільських, селищних, міських

громад району, а їх у ньому аж 20, керівники силових структур, окремих департаментів та управлінь ОДА, структурних підрозділів РДА.

У ході дискусій досягнуті домовленості про взаємну підтримку та співпрацю з ряду економічних та соціальних питань розвитку громад.

Новгород-Сіверський

Змістовною була зустріч і у Новгород-Сіверському районі з головою районної державної адміністрації Тарасом Молочком, головою районної ради Романом Падалкою, очільниками, представниками чотирьох громад, керівниками відділень Товариства.

"Чернігівське земляцтво – найголовніший популяризатор Чернігівщини і Новгород-Сіверщини, зокрема. Завдяки

діяльності Товариства багато ідей стосовно розвитку культурних, освітніх проєктів, допомоги і розвитку місцевого підприємництва набули практичного втілення", – зазначив Тарас Молочко, звертаючись до учасників зустрічі.

Віктор Ткаченко наголосив: "Впевнений, що подальша співпраця земляцтва з територіальними громадами району буде конструктивною і плідною".

Голова Новгород-Сіверського відділення Чернігівського земляцтва Микола Засульський розповів про діяльність Товариства, його допомогу дитячим садкам, школам, закладам культури і сільським громадам.

Учасники зустрічі обмінялися думками та пропозиціями стосовно подальших перспектив.

Ніжин

Семинар-нараду голів територіальних громад Ніжинського району, що відбувся на базі Ніжинського агротехніч-

ного інституту, провів голова районної державної адміністрації Григорій Ковтун. На сьогодні у районі працюють 17 громад.

У рамках проведення семінару відбулася і зустріч з представниками ГО "Товариство "Чернігівське земляцтво". Голова Ради Товариства Віктор Ткаченко запросив голів територіальних громад району до співпраці у вирішенні економічних, соціальних та інших питань.

Новообраний керівник Ніжинського відділення земляцтва Сергій Охонько провів пішохідну екскурсію центром міста для гостей зі столиці, розкрив наміри міської влади щодо реконструкції історико-архітектурних пам'яток та соціальних об'єктів древнього Ніжина.

Прилуки

Як завжди, гостинно зустрічала гостей Прилуччина. У райдержадміністрації зібралися очільники району – голова Прилуцької РДА Геннадій Луценко, заступник голови районної ради Сніжана Головкіна, голови міської, селищних, сільських рад.

Віктор Ткаченко представив присутнім керівників відділень Товариства і зазначив, що головна мета

об'єднання вихідців з Чернігівщини – консолідація зусиль у захисті національно-культурних, економічних, соціальних інтересів, використання інтелектуальних та інших можливостей у сприянні розбудові нашої держави, соціально-економічному розвитку Чернігівщини, пропаганді славетної історії, відновленню пам'яток історії і культури, традицій Чернігово-Сіверської землі.

У ході зустрічі кожен керівник мав змогу презентувати свою громаду, зупинившись на основних пріоритетах розвитку, обговорити з представниками Товариства основні проблемні питання, які виникають під час роботи, та отримати відповіді на них.

Тетяна ЛІТОШКО

Представники нашого земляцтва презентували рушник Чернігівщини, створений Юрієм Дахом – народним майстром з села Москалі.

Також на даному заході була представлена виставка-мініатюра картин заслуженого художника України Андрія Холоменюка про Хотинську битву 1621 року між об'єднаною армією Речі Посполитої і війська Запорізького з військом Османської імперії, яка зупинила навалу османів на Європу, 400-та річниця якої відмічається у 2021 році.

На сцені пройшла урочиста частина заходу за участі керівників, представників кожного з 25 земляцв України, високоповажних гостей.

Презентацію проєкту "Рушник єднання" відкрив голова ГС "Асоціація земляцьких організацій "Рада земляцв областей та регіонів України" Віктор Ткаченко. Він зазначив, що представлені рушники вишиті в наш час майстрами з кожного регіону України автентичними місцевими орнаментами, які виникли впродовж історії формування української нації і є генетичним кодом глибокого коріння української культури та соборності України.

З вітальними словами виступили координатор

23 серпня в рамках заходів до 30-річчя Незалежності України і Дня Державного Прапора України за ініціативи та підтримки Громадської спілки "Асоціація земляцьких організацій "Рада земляцв областей та регіонів України" у Києві на Співочому полі відбулась презентація проєкту "Рушник єднання". Були представлені 25 рушників, вишитих майстрами та майстринями кожної області України та АР Крим.

Рушник єднання

діяльності земляцв, голова Ради МГО "Земляцтво житомирян" Йосип Запаловський, голова громадської організації "Земляцтво буковинців у місті Києві "Буковина" Валерій Цибух, засновник галереї військово-історичного мистецтва, збирач колекції "Хотинська битва" Микола Проданчук, засновник Музею становлення української нації Валерій Галан.

Всі дії, які відбувалися на сцені, переможувалися виступами народних артистів України Івана Дерди, Павла і Петра Приймаків, Ірини Стиць та Наталії Шелепницької.

Підсумком став підписаний Меморандум про партнерство та співпрацю Громадської спілки "Асоціація земляцьких організацій "Рада земляцв областей та регіонів України" та ТОВ "Галерея-музей "Історія становлення української нації".

Під Меморандумом поставили свої підписи голова Асоціації Віктор Ткаченко та засновник музею Валерій Галан.

Після презентації на Співочому полі всі 25 рушників розміщено в експозиції Музею становлення української нації як символ єдності нашої держави!

Людмила ОРИШКО

Від мідного п'ятака до музейного комплексу

У маленькому селі Москалі Шибиринівського старостинського округу Михайло-Коцюбинської селищної ради живе природжений дослідник-краєзнавець Юрій Володимирович Дахно. У кожній старовинній речі, навіть фрагменті, він убачає свідка історії, тому не дарма з ранніх літ почав збирати старожитності: рушники, старовинний одяг, світлини, документи, гроші, картини, предмети побуту, тощо, що сьогодні вже складають цілий музейний комплекс.

Юрій Володимирович – технік поштового зв'язку за фахом і краєзнавець за покликанням – чверть століття працював начальником поштового відділення у сусідньому селі Шибиринівка.

Робота у щоденному спілкуванні допомагала в іншому його захопленні – збиранні переказів, бувальщин, легенд краю, народних пісень, яких уже зараз вистачає не на одну книжку.

Становленню краєзнавця сприяла і, власне, атмосфера хоч маленького, проте давнього села Москалі, назва якого походить від переселенців із Московщини, котрі після приєднання Любецької волості до складу Великого князівства Литовського залишилися на цій території.

Музейна справа Юрія Дахна бере початок із мідного п'ятака, знайденого біля прадідової хати, та речей власного роду, які після розкуркулення були розпродані за копійки. Юрій вимінював їх в односельців за інші, більш сучасні речі. Недорого. Тоді, у 80-ті роки уже минулого сторіччя, старі дідівські речі ще не цінувалися.

Унікальність музею полягає в тому, що старожитності зібрані не з усієї України, а саме з довколишніх сіл. Колекціонер каже, що знає походження 90% своєї колекції. До того ж, Юрій Володимирович може розповісти історію роду власника чи не кожного експоната, котрі, до речі, потрапляли в колекцію по-різному: щось приносили, дарували, а щось Юрій заробляв чи обмінював.

Зараз марно й намагатися називати чи перелічувати предмети, представлені

у цих приватних "сховищах" – від документів до ткацьких верстатів. Навряд чи це дасть уявлення про те, наскільки повно показано різні грані життя українських селян у першій половині – середині минулого сторіччя.

У музейних фондах є чимало унікальних речей, зокрема, палітурка зошитів учня духовного училища Григорія Верьовки, фрагмент борти з рельєфним поясом зображенням чоловіка датований 1867 роком і назвою колишнього хуторного поселення Славщина, як зразок дерев'яного різьблення Чернігівщини, старовинне китайське дзеркало, привезене служивим при російському консульстві в Китаї, вивіска Шибиринівської сільської ради Куйбишевського району.

Чимало у колекції вишивки і, звісно ж, рушників. Їх – близько півтисячі. Починаючи з поч. XIX ст. і до наших днів. Серед них рушник "Родове дерево" родини Н.М. Галковської, вишивка козацької старшини родини Курачів – пращурів І.І. Вачнадзе, рушники родини вченого світового рівня М.У. Білого, рушники та

сорочки родини Героя Соціалістичної Праці В.І. Ганкевич. Вік кожного Юрія Дахно визначає за кольором та орнаментом. Знає й історії, пов'язані з вишитими речами. Ще б пак – у родині Дахно вміли вишивати. І не лише жінки, а й чоловіки.

Вдалося зберегти рушники роботи прадіда і прабабусі. Добре знається на техніках вишивання і Юрій, адже навчений цьому змалку. Оскільки деякі рушники дуже старі, то на них зіпсувалися візерунки, тому Юрій, щоб зберегти давні орнаменти, вишиває їх сам, даючи рушникам нове життя. Орнаменти на вишивках він зображає різноманітні: царські орли, вазони з квітами, виноград, хміль, листки дуба, грона калини, голуби і півні. Мета майстра – відтворити та зберегти старовинний орнамент.

Є у колекції і з півсотні стародруків. Серед них "Життя Святих" середини XVIII ст. – колишня власність Святогеоргіївської церкви села Рудка – привезене до Москалів синам Рудківського священника Івана Дев'яткіна Сергієм – директором Москалівської школи 1930-х років, "Анфологон" 1753 року видання, виданий у Чернігівській Троїцько-Іллінській типографії за благословення Преосвященника Іраклія Єпископа Чернігівського і Новгород-Сіверського. Іраклій (у миру Іван Іванович Комаровський) пращур місцевих поміщиків, "Євангеліє" із золотим обрізом з бібліотеки простого селянина, про що свідчить печатка на титульному листі книги; "Акафіст Святої Трійці", подарований Шибиринівській церкві 1860 року поміщиком села ➔ 6

↩ 5 Москалі О.М. Малявкою за бажання парафіяльного священника І.Р. Гаймановського. Також у музеї є близько сотні народних картин та портретів.

Зібрана Юрієм експозиція цінна з етнографічного погляду. 1932-го року велика частина села згоріла, тому одяг, знаряддя праці, які вціліли, стали рідкістю.

Нещодавно музейний комплекс розширився до чотирьох приміщень. В одному з них знаходиться експозиція обробки зерна та хлібопекарства. Інше – повністю присвячене прядінню і ткацтву – ще одному вмінню краєзнавця, котрий вмів ткати, знає і перебір, і саржове плетіння. Тут зберігаються ткацькі станки, які також називають "кросна", унікальні прядки (домашній верстат, призначений для ручного прядіння, який приводиться в рух ножним або ручним приводом), сукала (знаряддя для намотування ниток на шпульку ткацького станка). Юрій пояснює, як вони працювали та що означають:

"– Що таке куделя (діал. від кужіль – прядиво або кокон, намотані на кужівку). Колись до нього прив'язувалась пакля (клоччя) з льону. Підставка була або кругла, або квадратна. На ослоні була дірка або така дошка, яка мала назву "дніще". Пряля сідала на дніще і тягнула нитку. І тут змія (показує на малюнок на предметі). Ще кажуть, що в нашій місцевості такі зберігались, зміями зображувались або у вигляді жіночого обличчя. Це був оберег невістки від свекрухи. Щоб невістка своєю майстерністю приборкала свекрушин гонор або заткнула їй рота".

Юрій Володимирович активно пропагує старожитності рідного краю на виставкових майданчиках багатьох областей України. Зокрема, краєзнавець разом із родиною брав участь у святкуваннях Дня Чернігова, річниць району та області, фестивалю "Київська Русь" у Любечі, є постійним учасником фестивалю "Седнівська осінь", брав участь у Міжнародному молодіжному фестивалі "Дружба" у Сеньківці (2010). У 2011 році невеличка частина колекції старожитностей була представлена в Національному архітектурно-історичному заповіднику "Чернігів стародавній" (м. Чернігів), а згодом і мешканці міста Дніпродзержинська мали змогу оглянути цю виставку. 2012 року Юрій Дахно з родиною відкрили свою виставку в Національному

заповіднику "Софія Київська" (м. Київ). У 2009 році під час творчого звіту Чернігівської області в Національному палаці "Україна" (м. Київ) Президент України В.А. Ющенко на виставці майстрів спілкувався з Юрієм Володимировичем під час огляду роботи ткацького верстату.

У 2015 році в приміщенні Чернігівського Художнього музею імені Г. Галагана відбулася виставка старожитностей колекціонерів Чернігова, де експонати колекції Юрія Дахна здобули багато схвальних відгуків.

Має краєзнавець і чимало нагород, зокрема, Почесну грамоту Чернігівської районної державної адміністрації, Чернігівської районної ради за активну участь у підготовці та організації етнографічної експозиції з нагоди 75-річчя Чернігівської області (2007), Подяку віце-прем'єр-міністра України – Міністра соціальної політики України, як фіналістові Всеукраїнського фестивалю сімейної творчості "Родинні скарби України" (2012), диплом другого Відкритого фестивалю

конкурсу "Свято народного майстра" (м. Новгород-Сіверський) за зайняте I місце (2013), Почесну грамоту та нагрудний знак Чернігівської обласної ради за багаторічну сумлінну працю, високий професіоналізм та з нагоди Всеукраїнського дня працівників культури та майстрів народного мистецтва (2014). Юрій Дахно – лауреат премії імені Василя Еллана-Блакитного в номінації "Декоративно-ужиткове мистецтво" (2018).

Також Юрій Дахно є членом Національної спілки краєзнавців України, майстром народної творчості. До того ж, він – хранитель народних пісень, танців та обрядів, до чого залучає і своїх однодумців.

Експонати Юрій не продає. Каже, що не в грошах цінність. Він знає, кому належала майже кожна річ:

"Родичі, знайомі, односельці, там з другого села хтось. Бувало, що люди дарували, то вже тих людей давно нема. А от я подивлюся і знаю, що хтось із душою віддав мені, як на зберігання".

Музей створений не для прибутку, тут не часто бувають відвідувачі, іноді заїжджають гості з інших куточків країни або іноземці. Свою колекцію Юрій називає "віддушиною". Нині він на пенсії, займається переважно городом, господарством.

Чоловік мріє, що у майбутньому зможе перетворити на музей ціле село і збиратиме тематичні фестивалі. Уже зараз у Москалях щорічно проводиться День села і Свято рушника. У цьому Юрія Володимировича підтримує родина – дружина Галина Миколаївна, сини Олексій і Костянтин, донька Дарія, котрі не тільки допомагають в облаштуванні музею, а й самі долучаються до народної творчості.

Музей у Москалях – унікальне явище. Може, не всі місцеві це розуміють, однак завдяки такій "віддушні" Юрієві вдалося зберегти речі, які що далі, то більшою рідкістю ставатимуть. У них закарбоване минуле селян, їхні традиції та звичаї. І поки в селі буде музей, доти воно житиме, як й інші села, де є такі люди, як Юрій.

Андрій КУРДАНОВ

Протягом цього часу допомогу та сприяння у збиранні матеріалів про село Брусилів надали: Державний архів Чернігівської області, Чернігівський історичний музей ім. В.В. Тарновського, Чернігівська обласна універсальна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка, Чернігівський обласний тижневик "Наш край", кандидати історичних наук Ірина Петrenchенко, Сергій Горобець та Олександр Бондар, науковий співробітник Національного історико-архітектурного заповідника "Чернігів стародавній" Олександр Литовченко, краєзнавець, автор книги про історію Черниша Іван Кириєнко, сільський бібліотекар Світлана Капран. Сприяла в роботі над текстом Чернігівська обласна організація ветеранів України.

Поміж численних дат, подій та постатей, які увійшли до тексту Літопису від найдавніших часів до сьогодення, відзначимо найбільш цікаві: 1. Зведено список священнослужителів Михайлівської церкви із 1718 року, знайдено в архіві кресленники 1899 року побудови нової церкви та виг-

Літопис Брусилівської громади

Із жовтня 2020 року голова Чернігівського районного осередку Національної спілки краєзнавців України Андрій Курданов займався зведенням матеріалів до Літопису Брусилівської сільської громади. На сьогодні він складається з трьох частин (літопис, хроніка втрат воїнів-земляків та бойові нагороди ветеранів, додатки) на понад 880 аркушах.

гляд старої, спогади про долю священника Миколи Ромашки; 2. Матеріали про долі репресованих земляків від вчителя Киселівської школи Алли Мироненко та співробітника Чернігівської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. В.Г. Короленка Людмили Студьонової;

3. Цифрова копія із щоденника зйомок фільму "Вій" (серпень 1966 р.), де є запис про перебування знімальної групи у Брусиліві; 4. До тексту Літопису внесено матеріали чернігівських газет із 1896 по 2020 рр.; 5. Сергій Орішко допоміг профінансувати виготовлення цифрової копії матеріалів про село Брусилів із Генерального опису Лівобережної України 1769 рр.

Крім цього, для сільської громади краєзнавці району вручили подарунки – краєзнавчі видання, виготовлені на пластику кресленники старої та нової церков 1899 року, пам'ятну дошку про першу письмову згадку про освіту в Брусиліві в 1765 році.

Член президії обласної ради ветеранів Василь Журахов під час свого виступу розповів про роботу пошукового загону та вручив директору Брусилівської школи Лідії Кириленко книгу.

Під час виступів науковців та краєзнавців демонструвалися відеоролики та слайди із тексту Літопису.

Наш кор.

Золоте

Відомо, що не так давно світова громада вшанувала 120-річчя від дня народження ушанованого українського художника Олександра Саєнка. Справді світова, бо ще до 100-річного ювілею самотнього митця ЮНЕСКО внесло його ім'я до списку видатних діячів культури. Позитивно зреагувала й Верховна Рада України, котра в грудні 1918 року ухвалила відзначити ювілей на державному рівні.

перевесло родоводу

Але ціна таких формальних ухвал могла б обмежитися лише продукуванням чиновницьких паперів, якби не самовіддана праця тих, кому дороге ім'я самотнього народного майстра та його продовжувачів. Це передусім працівники численних українських музеїв та їх зарубіжних колег. А серед них два гідних представники Саєнкового роду, продовжувачі традиції справді народного мистецтва Ніна та її донька Леся.

Кажуть, Господь рясно ділиться своїми щедротами з обраними людьми. У даному разі це стосується передусім життєвого подвигу Саєнко Ніни Олександрівни – заслуженого діяча мистецтв України: адже вона давно вже znana серед митців України своїми роботами, що продовжують і розвивають стиль батька,

а цього разу буквально "вибухнула" дослідницькими роботами. Адже за два останні роки в різних виданнях України побачили світ аж три ґрунтовні, багато ілюстровані томи, над якими мали б працювати цілі творчі колективи. Саме вони й склали цільне трикнижжя "Золоте перевесло" (звернімо увагу на те, що й термін "перевесло" тонко вжився в архетип живопису із соломи, який не має гідних аналогів у світі).

Перший том "Мистецькі традиції династії Саєнків у контексті української образотворчості ХХ – початку ХХІ століть" склали короткі дослідження відомих учених, музейників та навіть реферати студентів, які намалювали своєрідний колективний портрет трьох поколінь митців, накреслили основні тенденції їх творчості.

Золотим осердям триптиху, безперечно, є ґрунтовний том "Пам'ять роду". Дивом уціліле (якщо уявити, скільки крутих подій відбулося на нашій землі з початку ХХ століття і до недавніх часів і яку мудрість виявили ті, хто зберіг неочіненні свідчення історії) зворушливе листування родичів та близьких людей. Читаючи відверті листи Саєнків та інших людей того часу, ніби відкриваєш давні події, учасниками яких були представники небуденного роду. Уже батько майбутнього художника Феропонт Петрович був неабияким інтелігентом: керував Борзнянською школою садівництва, городництва та бджільництва, був небагуджим до суспільного життя, за що в 1898 році був удостоєний звання Почесного громадянина Борзни, а згодом під час революційних подій початку ХХ сто-

ліття засланий у Богом забуту Архангельську губернію. І це звичайний вихідець із селянської родини, самородок-учений, із якого, власне, й почався новий якісний етап інтелектуального розвитку родоводу.

Колоритні, наповнені живими побутовими деталями його листи із тривалого заслання, яке йому довелося відбувати на чужині, сидіти в Лук'янівській в'язниці Києва, поневірятися без родини на Гомельщині, щоб повернутися до Борзни після перемоги другої революції у вересні 1917 року. Кожен рядок коротких послань наповнений любов'ю до рідних, до рідного українського краю, який він мріяв прикрасити садами. І робив це в Борзні. Досить вчитися в листи А.Куліш, яка з такою вдячністю згадує чудодійні перетворення в Мотронівській садибі, які зробив вмілий садівник Ф. Саєнко.

Серед сотень листів нас, звісно, найбільше цікавлять документи, що стосуються видатного художника (хоча і його брат-агроном Микола постать небуденна). Як відомо, за матеріального сприяння Ганни Барвінок малого Сашка було влаштовано в 1907 році на навчання в Петербурзьке імператорське училище глухонімих. Для провінційного хлопчика це була небувала школа фор-

мування, яка згодом продовжилася навчанням у борзнянського художника Андроника Лазарчука та інших навчальних закладах, зокрема, в Українській Академії мистецтва, позначене впливом художників-новаторів Василя Кричевського та Михайла Бойчука. Його цілком безпосередні листи позначені великим інтересом до столичної культури, вірою в майбутні здобутки.

Листи пізнішого часу наповнені пові-

домленнями про різні перипетії нелегкого життя митця, який в силу фізичних обмежень мусив здебільшого усамітнюватися в Борзні, де продовжував удосконалювати свою творчість, лише час од часу встряючи в київське художнє життя. Він ліпив сам себе, шукаючи опертя в довколишній природі, розкривав секрети звичайної соломи чи старожитних візерунків тканиня, таємниці податливої глини. Він творчо розвивав секрети істинно народної творчості, початки яких маємо ще в таємничій трипільській культурі. Про це маємо й колоритні листи, як і про різні незгоди життя.

Олександр Саєнко ішов до визнання вперто й наполегливо і лише після відходу в інші світи здобувся на лаври. Про те, як пошановували художника нещодавно, й розповідає репортажна книга трилогії "Золоте перевесло", любовно упорядкована тією ж невтомною Ніною Саєнко та її донькою Лесею Майданець-Баргилевич.

Чи не вперше зібрані й систематизовані дані про знаходження творів трьох поколінь Саєнків у різних музеях України та за рубежом. До них додані статті відомих дослідників творчості династії, які складають своєрідний колективний портрет. А ще і цей том насичений репродукціями відомих різножанрових робіт, фотографіями з місць подій. А ще супроводжується академічними покажчиками, що засвідчує високу культуру видання.

Словом, варто сказати: якби не подвижництво Ніни Саєнко, що зуміла написати нову сторінку українського культурного життя, якби не всенародна любов до самотньої творчості Олександра Саєнка, ми б не мали такої авторитетної яскравої художньої палітри. Золоте перевесло зв'язує у сніп минуле й сучасне для того, щоб українці мали власне майбутнє.

Леонід ГОРЛАЧ,
лауреат Національної премії
України імені Тараса Шевченка

Письменник –

Нещодавно у Чернігівській ОУНБ ім. В. Г. Короленка відбулася творча зустріч з письменниками рідного краю Валентиною Михайленко, Оленою Печорною, Тетяною Сидоренко, Володимиром Вороною в рамках культурно-просвітницького проєкту "Видатні жінки Чернігівщини".

це покликання душі

Захід розпочався з привітальних слів радника голови ОДА з питань рівних прав і можливостей жінок і чоловіків Юлії Заїки, почесної голови ГО "Спілка жінок Чернігівщини" Ірини Дорожкіної, директорки Чернігівської ОУНБ ім. В. Г. Короленка Інни Аліференко. На зустріч з письменниками також завітали в. о. директора Департаменту культури і туризму, національностей та релігій Чернігівської ОДА Людмила Замай, в. о. директора Департаменту сім'ї, молоді та спорту Чернігівської ОДА Андрій Шемець, бібліотекарі шкільних бібліотек, представники громадськості, користувачі бібліотеки.

Далі ведуча заходу Надія Заваліна назвала найвідоміших жінок-літераторок, які народились і працювали на Чернігівщині в XIX–XX ст. та залишили після себе цікаву літературну спадщину. Це:

Христина Олексіївна Алчевська (16.03.1882–01.08.1931) – українська письменниця, драматургиня, прозаїк, поетеса й педагогиня. Дочка відомої української педагогині Х. Д. Алчевської (1841–1920) – уродженки Борзни;

Ганна Барвінок (Олександра Михайлівна Білозерська (05.05.1828–06.07.1911) – українська письменниця, дружина Пантелеймона Куліша. Народилася на хуторі Мотронівка (тепер – у складі села Оленівки Борзнянської ОТГ). Там і похована;

Марія Миколаївна Грінченко (у дівоцтві Гладиліна (1863–1928) – українська письменниця, перекладачка, педагогиня. Дружина українського письменника, педагога, вченого, громадсько-культурного діяча Бориса Грінченка. У 1894–1902 роках разом з родиною мешкала в Чернігові, залишила цікаві спогади про діяльність Чернігівської громади;

Любов Василівна Забашта – українська поетеса, драматург, прозаїк;

Марко Вовчок (Марія Олександрівна Вілінська (22.12.1833–10.08.1917) – українська та російська письменниця й перекладачка.

Деякий час жила і працювала в Чернігові й на Чернігівщині (1851–1853 рр.);

Лідія (Ладя) Михайлівна Могилянська (26.11.1899–06.06.1937) – українська поетеса. Дочка письменника Михайла Михайловича Могилянського, сестра прозаїка Дмитра Тася. Народилася в Чернігові. Жертва сталінських репресій;

Любов Олександрівна Яновська, уроджена Щербачова (30.07.1861–1933). Народилася в селі Миколаївці Борз-

нянського повіту. Походить із роду Білозерських. Прозаїк, драматург, громадська діячка.

І нарешті настала черга творчих особистостей заволодіти глядацькою увагою! Як усе відбувалося та які враження залишилися у наших відвідувачів, можна достеменно дізнатися з допису в соціальних мережах нашої партнерки й подруги бібліотеки **Ольги Петренко**: "Сьогодні в бібліотеці пройшов дуже цікавий захід, присвячений Жінці. **Тетяна Сидоренко, Валентина Михайленко, Володимир Ворона** – ці письменники (хоч і з екрана) так щиро розказували про своїх героїнь, творчість і світогляд, наповнювали мої житейські будні яскравим світлом. **Олена Печорна** осіяла читальну залу щирістю і позитивною енергетикою та подарувала розкіш "живого" спілкування кожному. Дуже дякую організаторам заходу за подаровану красу!"

Під час заходу було представлено виставку творів запрошених письменників та інших сучасних жінок-літераторок Чернігівщини.

"Бути уважним до світу, бути гранично уважним до світу у всіх його проявах. Це дуже важлива риса письменника, яка може забезпечити йому шлях до порозуміння з аудиторією". Цю істину всі запрошені письменники, без винятку, продемонстрували нам під час спілкування.

Надія ЗАВАЛІНА,
бібліотекар
Фото **Анастасії ПОЛОНЧАК**

Вітаємо!

Наша чернігівська родина поповнилася лауреатами премії імені Михайла Коцюбинського.

Ольга Пилипчук, член Національної спілки журналістів України, висуна відділом культури, сім'ї, молоді та спорту Борзнянської міської ради здобула перемогу в номінації "Поезія" за книги "Борзнянським шляхом", "Ангели в бронежилетах", "Іду в Мотронівку", "Куліш в Мотронівці", "Роздуми Ганни Барвінок".

Віталій Корж, письменник, журналіст, громадський діяч, висунений ГО "Товариство "Чернігівське земляцтво" здобув перемогу в номінації "Проза" за книгу "Еківоки".

Щирі вітання і побажання творчої наснаги та нових здобутків!

**Рада ГО "Товариство
"Чернігівське земляцтво"**

200 історичних років

В історії кожного населеного пункту є визначні й визначальні риси, що роблять їх упізнаними на земній кулі. Такою для древнього Ніжина 200 років тому цілком несподівано стала з'ява над болотистим Остром, далеко від столиць і значних за статусом міст безмежної Російської імперії, гімназії вищих наук. Так віддячили рідній землі брати Безбородьки, навіки вписавши свої імена в історію України, а ще давши провінційному місту шлях у високу духовність.

На превеликий жаль, всесильний коронавірус перекреслив усі плани великого колективу вузу, що носить віднедавна статус державного університету, вшанувати свій поважний ювілей широкомасштабно, як і заведено в цивілізованому світі.

Та все-таки науковці-дослідники зуміли вписати в скрижалі улюбленого Гоголівського вузу чергові сторінки, які залишаться у вітчизняній історії як етапні. Маю на увазі кілька видань, які з'явилися останнім часом.

Перш за все, це ґрунтовний том "Микола Гоголь і Україна", добротні підготовлений невтомним ученим, доктором філологічних наук, професором Григорієм Самойленком, чия багатолітня натхненна праця не може не дивувати своєю масштабністю й глибиною. Можна з певністю сказати, що Григорій Васильович займає особливе місце в Україні, подаючи приклад і столичним колегам.

Донині тривають суперечки, чий же письменник Микола Гоголь – російський чи український. Мені донині пригадується епізод півстолітньої давності. Кримський Коктебель, будинок творчості письменників. Ми з дружиною обідаємо за одним столом із поважним орденоносним прозаїком з Москви. Одного разу він кидає з чорної патлатої бороди докір, чому ми з дружиною розмовляємо між собою не російською. Я відбиваю йому відповідно. І він обурюється: – От, таким був і ваш Гоголь. Я наголосив, що росіяни вважають його своїм, то чому ж такий докір. І москвич гонорово пояснив: який він наш, он почитайте тільки "Вечори на хуторі" чи "Тараса Бульбу", з якою любов'ю він понаписував, а от у "Мертвих душах" таку Росію змалював, що аж страшно, то який же він російський. Я радісно піддакнув йому: – От спасибі, що ви теж повертаєте Миколу Васильовича українцям...

Своєрідна енциклопедія, про яку мова, ще один вагомий аргумент на користь кореневого українства славетного письменника, чие формування практично відбулося в роки його навчання в Гімназії

вищих наук. Адже саме в такі літа й відбувається вибір життєвої дороги, саме тоді стає на крило справжній талант – і під впливом реального світу, і під дією самої творчої атмосфери, яку створюють і навчителі, і ровесники. Не буду заглиблюватися в ту епоху, а от щодо педагогів і ровесників Миколи Гоголя скажу, що то був сплеск духовності, світлий засів, що породив у майбутньому високий урожай. Григорій Самойленко виконав справді титанічну роботу у справі розшуку, впорядкування, написання коротких, науково об'ємних статей про сотні письменників, театральних та інших режисерів, акторів і художників, творча доля яких була пов'язана з могутнім словом великого майстра слова, що дивився на світ крізь невидимий йому сльози.

Творець енциклопедії поставив перед собою неймовірно відповідальне завдання – зібрати до купи причетних до творчості М. Гоголя митців, які творили чи дотикалися до нього від ніжинського періоду життя до наших днів. Таким чином склалася монументальна панорама, на якій відбиті імена широковідомі і ті, що встигли бодай епізодично торкнутися душі великого українця, змушеного писати імперською мовою, але думати таки по українськи. Бачимо серед цієї персонарії й чимало ніжинських діячів науки та театру, літераторів.

Практично до кожної статті додані малюнки чи світлини тих, про кого ведеться мова. А завершальний звід хроніки життя і творчості М. Гоголя, пов'язаної з Україною, взагалі складає рідкість для майбутніх дослідників.

Словом, творці різних енциклопедій,

що працюють під крилом Національної Академії наук України, мають тільки позаздрити вченому з Ніжина, котрий сам-один подарував Гоголезнавцям світу таке вивершене видання. Шкода тільки, що вийшло воно таким тиражем, що відразу ж переводить його в розряд раритетних...

До поважного ювілею Ніжинського вушу побачив світ і оригінальний за задумом і виконанням двотомник "Ніжинська вища школа в життєвих та творчих долях її випускників". Авторами його стали двоє дослідників – професор Григорій Самойленко та його син кандидат історичних наук, ректор Ніжинського державного університету Олександр Самойленко. Під однією обкладинкою зібрані короткі словесні портрети добрих двох сотень випускників унікального вузу від часів створення Гімназії вищих наук у 1820 році (М. Гоголь, Є. Гребінка, Н. Кукольник, Я. де Бальмен, А. Бородін) до ще свіжого в пам'яті 2020 року.

Приведені до системи, імена тих, хто мав щастя мужніти в лебедино білих стінах над Остром, дають зрозуміти значення цієї величної кузні духовних кадрів України, що своїм творчим життям збагатили рідний народ, велику державу Україна, за яку й нині точиться боротьба з зажерливим сусідом.

Отже, і цей круглий ювілей не залишився, незважаючи на надскладну ситуацію, непоміченим, бо те, що відбулося в слові, приречене на пам'ять.

Леонід ГОРЛАЧ,
випускник НДПІ 1963 року

Петро Басанець: художник, митець, патріот

Наприкінці червня 2021 року за сприяння голови Прилуцького регіонального відділення Чернігівського земляцтва Павла Кривоноса відбулася презентація виставки картин Петра Басанця до 95-річчя з дня народження художника. Захід транслювався через онлайн-платформу "Zoom" на офіційному ютуб-каналі "GDIP Media Center".

Петро Олексійович Басанець – український живописець, графік, член Спілки художників України народився 23 квітня 1926 року в селі Бурімка Ічнянського району Чернігівської області. У 1952 році з відзнакою закінчив Одеське художнє училище, в 1958 році – Київський художній інститут. З 1961 року викладав у цьому ж інституті. Учасник всеукраїнських і зарубіжних виставок. Персональні виставки відбулися в Ічні, Чернігові, Києві, Прилуках.

Жив у Києві. Помер 16 жовтня 2007 року. Похований у Бурімці.

Митець станкового живопису, станкової та книжкової графіки, портретист. Автор картин "Материн город", "Ходаки з Чернігівщини", "Церква у Седневі", "У рідному краї", "Додому", "Танкісти", "Чекають молодих", "Однополчани", "Наш клас", "9 травня", "Липо-

ва алея у Качанівці", "Ранок у Качанівці", "Гонта під Уманню", "Чуття єдиної родини", "Золота осінь", "Роде мій великий, роде мій прекрасний", "Україна духовна", "Над тихим Удаєм", "Наш клас", "На Десні". Написав портрети Павла Тичини, Олесья Гончара, Олексія Коломийця, Тараса Шевченка, Михайла Романишина, Левка Лук'яненка. У 1951 році ілюстрував роман Антона Хижняка "Данило Галицький".

Його твори прикрашають колекції не лише в Україні, але й за кордоном. Переважна кількість картин зберігається у фондах Міністерства культури та інформаційної політики України, а також у Національному художньому музеї України.

Виставку відкрили голова Прилуцького відділення Чернігівського земля-

цтва у м. Києві, генеральний директор ДП "ГДІП" Павло Кривонос, Надзвичайний і Повноважний Посол Анатолій Дронь, український живописець, педагог, син художника Юрій Басанець, учні Петра Басанця Ігор Мельничук та Світлана Луковська.

До презентації долучилися українські митці та мистецтвознавці, представники Національної спілки художників України, студенти і викладачі Закарпатського державного університету, Київського університету імені Бориса Грінченка, Київського національного університету імені Тараса Шевченка, факультету міжнародних відносин Львівського національного університету імені Івана Франка, Інституту гуманітарних і соціальних наук Національного університету "Львівська політехніка", Національного університету "Острозька академія", Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького та Чорноморського національного університету імені Петра Могили.

За інформацією Прилуцького відділення земляцтва

Я твій, Україно, навіки!

Влітку у Літературно-меморіальному музеї-квартирі Павла Тичини відбулася виставка, приурочена до 80-річчя народного художника України Василя Лопати. Виставка сформована на основі власних фондів і тимчасово наданих (на період експонування) робіт автора Національним музеєм Тараса Шевченка та Музеєм гетьманства.

Твори, що представлені на виставці, досить широкої тематики: шевченкіана, тичиніана, козацька доба, доба

Київської Русі. В них оживає славне історичне минуле нашого народу і його непересічні особистості.

На урочисте відкриття виставки завітали друзі та побратими Василя Івановича: мистецтвознавець Дмитро Степовик, який презентував книгу "Між Україною й Америкою: графіка і малярство Василя Лопати" (2020) – ґрунтовне дослідження про життєвий та творчий шлях мистця; художник-графік Василь Перевальський; еколог і біолог Микола Біляшівський; представник Національної спілки художників України Андрій Будник (голова секції плакату і графічного дизайну); секретар Національної спілки письменників України Олександр Божко; головний зберігач Національного музею Тараса Шевченка Юлія Шиленко; представники ГО "Товариство "Чернігівське земляцтво" – відповідальний секретар Людмила Орішко, почесний член Ради земляцтва, генеральний директор Асоціації

підприємств інформаційних технологій України, ініціатор і співзасновник ГО "Вікімедіа Україна" Юрій Пероганич, поетеса, прозаїк і драматург, головний редактор журналу "Українська культура" Тетяна Череп-Пероганич, Іван Сидоренко – український кардіолог, викладач, краєзнавець, котрий навчався разом з Василем Лопатою у Новобасанській школі та випускав з майбутнім художником шкільну газету, голова Носівського відділення Чернігівського земляцтва, художник Григорій Шкрібель.

Організатори виставки зачитали листа, якого Василь Іванович надіслав землякам із далекої Америки, звідкіля всі його думки лелекою линули до рідної України.

Присутні щиро і тепло згадали свої зустрічі з художником, акцентували увагу на його професійній майстерності та цінності творчого доробку.

Людмила ОРИШКО

Коли приклад дає результат

Була продовжена плідна співпраця Всеукраїнської спілки ветеранів війни, Київської організації ветеранів війни, нашого земляцтва з новоствореною Асоціацією в'єтнамських ветеранів у проведенні спільних заходів.

23 липня представники Всеукраїнської Спілки ветеранів війни, Київської організації ветеранів, ГО "Товариство "Чернігівське земляцтво" провели зустріч з в'єтнамськими ветеранами. Ця зустріч була організована і проведена у Посольстві Соціалістичної Республіки В'єтнам в Україні.

Проведення цього заходу було приурочене 5-ій річниці створення Асоціації ветеранів В'єтнару, які проживають на території України.

У заході взяли участь представники Посольства Соціалістичної Республіки В'єтнам в Україні, члени Асоціації – в'єтнамські ветерани (понад 50 осіб), які прибули з Харкова, Одеси, Києва, Черкаса, Чернігова, Херсона та Маріуполя.

Розпочалося дійство з виконання Державних Гімнів В'єтнару та України. Перед присутніми з доповіддю, виступив Президент Асоціації Нгуєн Ван Лоан. У своїй доповіді він розповів про історію створення Асоціації, структуру та основні завдання організації. Наголос був зроблений на співпрацю ветеранів Асоціації з ветеранами України та їхніми об'єднаннями, результати проведених спільних заходів та плани на майбутнє.

Далі слово взяв Надзвичайний і Повноважний Посол Соціалістичної Республіки В'єтнам в Україні та Молдові пан Нгуєн Хонг Тхач. Він привітав присутніх на заході українських ветеранів, які у важкі роки війни приїхали до В'єтнару, щоб надати допомогу у захисті їхньої Батьківщини, висловив щирі вдячність за їх ратний подвиг та високий професіоналізм, а також

подякував за надану підтримку і допомогу, як у роки боротьби, так і в мирний час.

Пан Посол підтвердив важливість створення у 2016 році Асоціації ветеранів В'єтнару в Україні, налагодження плідної співпраці з українськими ветеранами, а також можливість планування і проведення спільних заходів в різних регіонах України.

Окремо пан Посол подякував Президенту Асоціації ветеранів Нгуєн Ван Лоану за проведenu роботу, висловив сподівання на подальший

фахівців, яку вони відіграли, свого часу, надаючи практичну допомогу воїнам В'єтнамської Народної Армії під час відбиття та протистояння агресії проти В'єтнару.

За дорученням Президії Ради Всеукраїнської Спілки ветеранів війни, за плідну співпрацю, зміцнення дружби між народами і ветеранами України та В'єтнару Володимир Васильович вручив Нгуєн Ван Лоану Почесну грамоту та пам'ятний подарунок.

Це було дуже тепло і схвально сприйнято учасниками заходу та підтримано оплесками.

Від регіональних організацій Асоціації виступив заступник голови Київського осередку в'єтнамської діаспори пан Нгуєн Куанг В'єн.

Після завершення офіційної частини присутніх привітали в'єтнамські артисти художньої самодіяльності. Присутні із задоволенням насолоджувались їх посправжньому професійними виступами.

За доброю традицією, присутні на заході гості мали змогу насолодитися стравами традиційної в'єтнамської кухні та продовжити спілкування у невимушеній неофіційній атмосфері.

Захід пройшов на високому організаційному рівні і сприяв подальшому зміцненню дружби та співробітництва.

До речі, зараз біля 4 500 000 в'єтнамців проживає в більше ніж 100 країнах світу, в Україні їх приблизно 4000. Тому, дане об'єднання допоможе його членам зберегти національну ідентичність, культурну самобутність, свої національні традиції. А для посольства – це потужна допомога в налагодженні відносин з нашою країною.

Сергій Кудін,

голова ветеранського відділення ГО "Товариство "Чернігівське земляцтво", член Президії Всеукраїнської спілки ветеранів війни

Коротко про історію. Приблизно шість років тому на нашому земляцькому заході побували вихідці з В'єтнару, що проживають в Україні. Вони були вражені масштабом події. В їхньому колі давно виникла ідея про створення об'єднання загальні земляцькі зібрання та об'єднання ветеранів, зіграли вирішальну роль у створенні в травні 2016 року Асоціації ветеранів В'єтнару, які проживають на території України.

розвиток співпраці між ветеранськими організаціями обох країн та побажав нових успіхів у цій роботі.

Аташе з питань оборони при Посольстві Соціалістичної Республіки В'єтнам в Україні старший полковник Нгуєн Куанг Чієн зачитав вітального листа від генерал-полковника Нгуєн Ван Діока – Голови Асоціації ветеранів В'єтнару з нагоди 5-ї річниці створення Асоціації ветеранів В'єтнару в Україні та передав вітання від в'єтнамських ветеранів усім українським ветеранам, у тому числі і тим, хто в буремні 60–70-ті роки надавав допомогу В'єтнару під час війни.

Від імені українських ветеранів виступив голова Ради Всеукраїнської Спілки ветеранів війни генерал-майор у відставці Володимир Попович. У своєму виступі він підкреслив роль українських військових

23 вересня 2021 року виповнюється 90 років від дня народження Туці Борису Юліановичу – шанованій, добропорядній і душевній людині, яка безмежно віддана Батьківщині, родині та справі забезпечення обороноздатності країни, непересічній, багатогранній та харизматичній особистості, визначному вченому у вітчизняній оборонній галузі, доктору технічних наук, професору, лауреату Державної премії СРСР.

Чесне служіння Батьківщині

Народився Борис Юліанович у селищі Ріпки, що на Чернігівщині, в родині лікарів. У 1935 році батьки переїхали до Києва, де продовжили свою трудову діяльність у місцевих медичних закладах. Тож, дитинство ювіляра пройшло в місті Києві. У ньому він разом з родиною пережив роки німецької окупації.

У 1949 році Борис Юліанович вступив на радіотехнічний факультет Київського політехнічного інституту, незважаючи на велике бажання батьків бачити сина професійним лікарем.

У 1952 році Борис Юліанович познайомився з майбутньою своєю дружиною – Оленою Павлівною. Згодом вони побралися і створили міцну сім'ю. У них народилися два сини, виховані ними справжніми українцями, патріотами своєї країни. На жаль, один із них відійшов у вічність. Другий син, Георгій Борисович, має свою родину, прекрасних дітей, працював на різних державних посадах, разом із своїм сином брав активну участь у захисті країни від російської агресії. І нині він, як підприємець, на волонтерських засадах допомагає українській армії. Крім онуків, у Бориса Юліановича і Олени Павлівни є ще двоє любих правнуків.

Борис Юліанович починав трудову діяльність у науково-виробничих організаціях і підприємствах військово-промислового комплексу, розташованих у Києві. У 1954 році був направлений на роботу в новостворене дослідно-конструкторське бюро при заводі № 679, згодом – заводі "Славутич". У 1956 році працював у ДКБ при заводі "Комуніст", на базі якого в 1960 році було створено Науково-дослідний інститут "Квант". У цьому науково-виробничому комплексі він працював до 1989 року, обіймаючи різні посади – від інженера-дослідника до першого заступника Генерального директора, заступника директора НДІ "Квант" із наукової роботи.

Головним у діяльності Бориса Юліановича було проведення прикладних наукових досліджень у сфері створення нових унікальних зразків озброєння для кораблів та підводних човнів Військово-Морських Сил. Найбільш вагомі результати цієї діяльності припадають на період його роботи в НДІ "Квант". Він був головним конструктором зі створення радіоелектронних (радіолокаційних) комплексів та систем розвідки для

надводних кораблів та атомних підводних човнів ВМС. Під його керівництвом створені унікальні зразки трьох поколінь комплексів та систем розвідки і цілевказування "Титаніт", "Моноліт" і "Мінерал", які були впроваджені у серійне виробництво.

За створення нових зразків озброєння та трудові досягнення Туку Бориса Юліановича відзначено Державною премією СРСР, орденом Трудового Червоного прапора, нагрудним знаком "Почесний радист" та іншими нагородами.

Результати наукових досліджень він використав для захисту дисертацій кандидата технічних наук (1969 рік) та доктора технічних наук (1986 рік). У 1987

році він отримав атестат професора. За час наукової діяльності ним підготовлено близько 250 наукових публікацій, він є співавтором 58-ми винаходів.

У 1989 році Борис Юліанович став заступником директора Інституту нових фізичних і прикладних проблем Національної Академії наук України. У 1993 році він перейшов на роботу в науковий центр Генштабу Збройних Сил України, а з 2002 року і понині працює в Науково-дослідному інституті Головного управління розвідки Міністерства оборони України на посаді головного наукового співробітника та є заступником голови спеціалізованої вченої ради. Його прикладна наукова діяльність спрямована на дослідження проблем забезпечення захисту держави від загроз і збройної агресії.

У житті Борис Юліанович успадкував від батьків працелюбність, порядність та людяність. Ці якості і сформували його як неординарну та яскраву особистість. Його життєвий шлях та досягнення у житті викликають повагу і щире вдячність усіх, кого зводила з ним доля.

Найкращі представники оборонної галузі України, яким довелося працювати із шановним Борисом Юліановичем (як колись, так і нині), колеги по земляцькому рухові в Києві та земляки з Чернігівщини, а також друзі, рідні та близькі йому люди щиро вітають його із знаменною датою – 90-річчям від дня народження.

Бажаємо Вам, Борисе Юліановичу, міцного здоров'я, родинного щастя, багато натхнення у Вашій науковій діяльності. Хай не покидають Вас радісний настрій та бадьорість, Ваша душа не старіє, а любов і шана справжніх друзів, рідних та близьких Вам людей будуть опорою у Вашому житті та основою довголіття!

Володимир Федяй,
голова Ріпкинського відділення земляцтва

Юрій Йосипович Пероганич – український громадський діяч у галузі інформаційно-комунікаційних технологій, культури та освіти, генеральний директор Асоціації підприємств інформаційних технологій України, ініціатор створення і співзасновник громадської організації "Вікімедіа Україна".

Сенс життя в тому, щоб наповнювати його сенсом

У його ювілейний рік поговорили про те, чим займається нині, що вдалося зробити і які цілі на майбутнє ставить ювіляр перед собою.

– Пане Юрію, як зустрічаєте чергову ювілейну дату?

– Та ніяк. Додаю до скарбнички прожитих років ще один і продовжую далі торувати свій шлях. Бо спинятися особливо нема коли, навіть заради ювілею (усміхається). Є в геніальної української поетеси Ліни Костенко такі рядки:

*"Єдине, що від нас іще залежить, –
Принаймні вік прожити як належить".*

Тому, вважаю, що треба жити, а не підсумовувати. Адже сенс життя для мене в тому, щоб наповнювати його сенсом. А підсумки підіб'є за кожного з нас сам час.

– А що у Вашому розумінні означає "як належить"? До речі, ніколи не ділилися на загал рецептами своїх власних перемог, а то й поразок, адже без них у житті ніяк?

– Це значить іти до своєї мети, плекати мрію, не зраджувати їй, робити добрі справи, займатися тим, що приносить не лише достаток, а й, водночас, моральне задоволення, результат, оточувати себе однодумцями, допомагати по можливості тим, хто цього дійсно потребує... Я не є дуже віруючою людиною. Але всім відомі заповіді Божі є дуже хорошим путівником для кожного з нас.

Дружина часто говорить мені, що я пишу про всіх (має на увазі Вікіпедію), і нічого не пишу з того, що міг би розповісти про себе. А точніше про свою професійну, громадську діяльність. Звісно ж, було все. Щось вдавалося більше, щось менше. Щось взагалі не вдавалося. І, може, це справді комусь би було цікаво. Але ще не знайшов часу для книжки. Поки вчу охочих писати статті до Вікіпедії та ділюся знаннями зі студентами університету "Україна".

– Основна робота забирає багато часу?

– Я стояв біля витоків АПІТУ. Її функ-

ціонування для мене особливо важливе, бо багато сил вже віддано цій справі. Наша місія – об'єднуючи компетенції учасників Асоціації, сприяти формуванню та розвитку прозорого і відповідального ІКТ ринку. Уявіть собі країну, в якій побудоване інформаційне суспільство, і в

якій кожна компанія веде свій бізнес у рівних і справедливих конкурентних умовах! А ми не лише уявляємо, а щодня працюємо над цим. Насправді кожного дня робиться дуже багато.

– А що для душі? Вікіпедія?

– Так. Маю досвід створення у Вікіпедії понад 3000 статей. Але не тільки це. Я власноруч створив і розвиваю "Вікі-енциклопедію громадянського суспільства". Адже в українській Вікіпедії присутні статті лише про близько 600 українських громадських об'єднань і близько 1800 громадських діячів. Це пов'язане, насамперед, із високими критеріями для "потрапляння" до Вікіпедії. Водночас в Україні існує понад 10 000 дієвих громадських об'єднань і не менше 100 000 громадських активістів.

Тому згаданий проект покликаний створити, за прикладом Вікіпедії, потужну онлайн енциклопедію громадянського суспільства, яку може редагувати кожен. На сьогодні вже створено понад 1117 статей.

Також пишаюся особисто створеним проектом "Енциклопедія Носівщини" – онлайн-енциклопедія Носівської міської, Макіївської і Мринської сільських громад Ніжинського району Чернігівської області, які історично входили до ліквідованого 2020 року Носівського району.

Сайт створений у лютому 2019 року. В Енциклопедії Носівщини можна розміщувати лише те, що стосується географічного регіону, який охоплювали Носівська сотня періоду Гетьманщини, Носівська, Володьководівська, Мринська, Макіївська волості Ніжинського повіту Чернігівської губернії Російської імперії, Носівського району Чернігівської області УСРР, УРСР в колишніх його межах.

На початку липня цього року енциклопедія мала 2248 статей, практично понад 2200 статей створив сам на основі публікацій місцевих краєзнавців, зокрема Валерія Фурси та Василя Кияниці, матеріалів від вихідців з Носівського району, а також з місцевих інформаційних ресурсів.

Дякувати Господу, ще живі мої батьки. І хоч народився я на Львівщині, звідки родом тато, і там пройшло моє дитинство, та вони давно вже мешкають на Чернігівщині в Носівці. Коли ми переїхали в ці краї, я вчився рік в Козарській школі. На Носівщині всі мої родичі по маминій лінії. Тобто, ці місця мені близькі й дорогі. Тому ця енциклопедія – подарунок землякам.

– А де знаходите серед усього цього час для власної сім'ї?

– Мій нинішній сім'ї 10 років. Разом з дружиною Тетяною, українською письменницею, головною редакторкою журналу "Українська культура", ми виховуємо ось уже дев'ятий рік синопка Богдана. Міцна сім'я – це щоденна, наполеглива праця, спільна праця всіх членів родини. Я в усьому відчуваю підтримку і щасливий цим. Мабуть найголовніше в кожній родині – це виростити, виховати, підготувати до самостійного життя дітей. Мріємо і робимо все можливе, аби наш син не тільки розпочав у дорослому житті щось своє, а й продовжив нами почате.

Людмила Танич

